

AYLMER BOURKE LAMBERT EN ZIJN
„DESCRIPTION OF THE GENUS PINUS”

DOOR

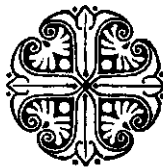
H. W. RENKEMA.

ISBN = 420 210

PISUM-CROSSES IV: THE GENETICS
OF WAX

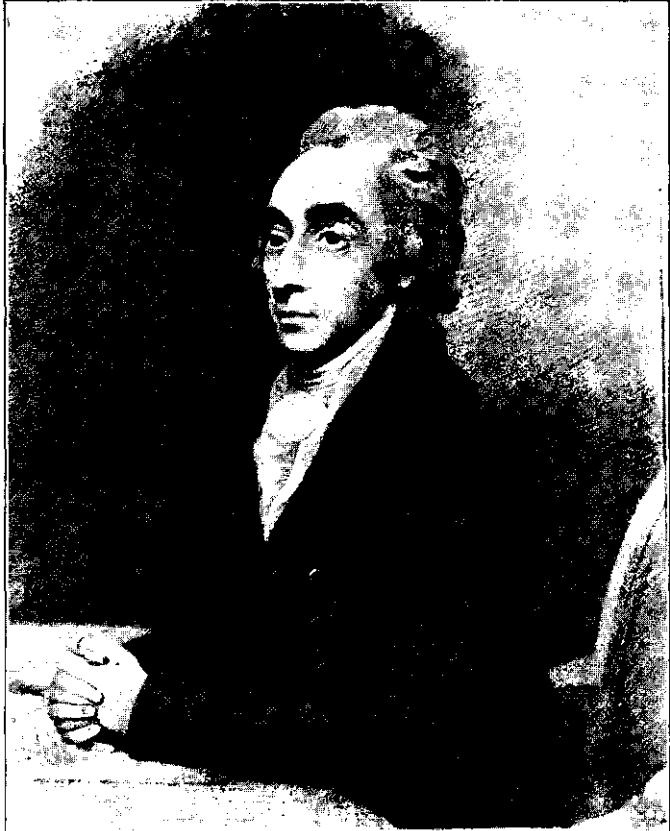
BY

S. J. WELLENSIEK
WAGENINGEN (HOLLAND).

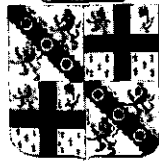
H. VEENMAN EN ZONEN — WAGENINGEN — 1928.

426267,32-8

Aylmer Bourke Lambert Esq.

Your President of the

London Society 1820

**Aylmer Bourke Lambert en zijn „Description of the Genus Pinus”
door H. W. Renkema met een voorwoord van
Dr. J. Valckenier Suringar.**

Voorwoord.

Bij systematisch botanisch werk heeft men te doen met namen van planten op zich zelf en in boeken. De namen van planten op zich zelf leveren reeds veel moeilijkheden door de heerschende verwarring; en zij worden uit den aard der zaken in boeken vastgelegd.

Maar de boeken leveren nog andere moeilijkheden op; de datum van uitgaaf is dikwijls niet te bepalen, zoowel van het geheel als, vooral, van de onderdeelen, indien het boek in deelen of afleveringen verschenen is. Soms is het opgegeven jaartal niet met de werkelijkheid in overeenstemming. In den regel wordt alleen het volle jaar opgegeven; maar de systematiek verlangt voor een ordelijke benaming een nauwkeuriger opgaaf. Bij Acta van geleerde genootschappen worden de afzonderlijke hoofdstukken soms eerst als „afzonderlijke afdrukken” gereed gemaakt en eerst later tezamen uitgegeven; de gezamenlijke uitgave is dan uit den aard het meest bekend, met het overeenkomstige jaartal. Wordt een werk opnieuw uitgegeven, dan komen er veranderingen in van systematischen aard; onjuiste citaten of het onjuist interpreteren van een citaat kunnen daarvan het gevolg zijn. Tenslotte zijn sommige werken op onregelmatige wijze gedrukt en uitgegeven, hetzij door persoonlijke of door politieke omstandigheden; de tweede editie van DUHAMEL's „*Traité des arbres fruitiers*” is daar een voorbeeld van; ook in BLUME's „*Flora Javae*” en „*Rumphia*” zijn storende gebeurtenissen te bemerken.

Behalve dat, kunnen er hinderlijke fouten in boeken voorkomen, die pas bemerkt worden doordat men op tegenstrijdigheden van een of anderen aard stuit.

Bij systematisch werk over Coniferen komt allicht het groote klassieke tekst- en plaatwerk van LAMBERT „*Description of the genus Pinus*” te pas. Het is bekend dat er 2 groote en een kleine uitgaaf van bestaan; en in een dergelijk werk rekent men niet op groote fouten. Dat de uitgave echter veel ingewikkelder is en dat er groote fouten in zijn, leerde ik niet direct, doch ondervond ik doordat citaten van soorten, in goed vertrouwen uit een boek overgenomen, niet bleken te kloppen met citaten van diezelfde soorten in andere boeken. Het exemplaar in TEYLER's bibliotheek aanwezig, leverde niet de oplossing. Ten einde raad verzocht ik den technischen ambtenaar mijner afdeeling aan de L. H. S., den heer

RENKEMA, de zaak te onderzoeken; zijn nauwkeurigheid in dergelijk werk was mij door ervaring verzekerd. Eerst door dit onderzoek kreeg ik een beeld van LAMBERT's werk; zoo iets als een door elkaar geworpen legkaart, door niemand tot nu toe in elkaar gezet. Niet alleen de z.g. edities zijn toppunt van onregelmatigheid, de afzonderlijke exemplaren zijn met fouten en onzekerheden van platen en tekst in hun geheel, van plaatnummers, bladzijden, enz. doorspekt.

De door den heer RENKEMA verrichte „collationneering” is van groot belang en zal van groot belang blijven voor ieder botanicus die met systematiek van Coniferen te maken heeft, bovendien van belang en interessant voor iedere particuliere persoon en iederen bibliothecaris, die een exemplaar van het werk bezit.

Aylmer Bourke Lambert en zijn „Description of the Genus Pinus”.

AYLMER BOURKE LAMBERT, eenige zoon van EDMUND LAMBERT en BRIDGET BOURKE, werd den 2en Februari 1761 te Bath geboren. Reeds van zijn jeugd af was hij een hartstochtelijk verzamelaar, speciaal op botanisch gebied en had, nog vóór hij op zijn 12de jaar naar school ging, op Boyton, het landgoed van zijn vader, een klein museum gevormd.

Nog geen 18 jaar oud werd hij ingeschreven aan St. Mary Hall, Oxford, waar hij o. a. kennis maakte met BANKS en SMITH.

Na zijns vaders dood, in 1802, was hij in staat zich vrij aan zijn liefde voor de botanie te wijden. Hij vertrok van Salisbury en vestigde zich te Boyton, waar hij met grooten ijver werkte om zijn herbarium uit te breiden, dat tenslotte met zijn ongeveer 30 000 exemplaren, een van de waardevolste en belangrijkste particuliere verzamelingen was.

Deze verzameling stond ten allen tijde open voor wetenschappelijke onderzoekers, terwijl LAMBERT den Zaterdag speciaal bestemd had om bezoekers te ontvangen, die inlichtingen brachten of vroegen over botanische onderwerpen.

Van zijn herbarium en de voornaamste collecties waaruit het was samengesteld, is in het 2de deel van LAMBERT's werk „A description of the genus Pinus”, een opsomming gegeven door D. DON, die verscheidene jaren conservator van het herbarium was en tevens de zorg had voor LAMBERT's uitgebreide botanische bibliotheek. ¹⁾

Bij de oprichting van de Linnean Society in 1788 werd LAMBERT lid en van 1796 tot zijn dood toe, een periode van bijna 50 jaar, was hij een van de vice-presidenten dier Society. Hij was de laatst overlevende van de oorspronkelijke leden. Om gezond-

¹⁾ Eenige verdere bijzonderheden omtrent LAMBERT's bibliotheek en herbarium zijn te vinden in twee zeldzame boekjes: Catalogue of the valuable botanical library of the late A. B. LAMBERT, which by order of the executors will be sold by auction, etc. London 1842. 8°. 42 p. en: Catalogue of the highly valuable botanical Museum of the late A. B. LAMBERT, Esq. which will be sold by auction etc., London 1842. 8°. 16 p., beide in de bibliotheek van het Britsch Museum, waarin de namen der koopers en de prijs voor elk nummer bijgeschreven zijn; en verder in het verslag der verkooping in Gard. Chron. van resp. 23 April en 2 Juli 1842, waar wij o. a. de voor den conservator DON minder vleierende aantekening vinden, dat de boeken hoewel vuil en geenszins in goeden staat, nog de belangrijke som van 1100 £ opbrachten en het herbarium, ofschoon in slechten toestand, gebroken, vuil en geheel door elkaar, 1170 £.

heidsredenen verliet hij, na den dood van zijn vrouw, zijn landgoed en kocht, om in de nabijheid der Kew Gardens te zijn, een huis in Kew Green, waar hij den 10en Januari 1842 overleed, 81 jaar oud.

SMITH wijdde hem het geslacht *Lambertia* (Proteaceae) en MARTIUS noemde naar hem het geslacht *Aylmeria* (Caryophyllaceae), terwijl ook in de soortnaam *Lambertiana*, door DOUGLAS ter eere van LAMBERT aan een *Pinus* gegeven, zijn naam voortleeft.

Behalve tal van publicaties, zoowel op zoölogisch als op botanisch gebied¹⁾, de meeste in „Transactions of the Linnean Society”, en een 4° werk: *A description of the genus Cinchona* (1797), verscheen van zijn hand een van de schitterendste publicaties uit dien tijd: *A description of the genus Pinus*.

Bij een nomenclatuuronderzoek viel het Prof. Dr. J. VALCKENIER SURINGAR op (zie Meded. Landbouwhoogeschool Dl. 30, Afl. 2, p. 63), dat men in de literatuur voortdurend opgaven uit LAMBERT's werk aantreft, welke met elkaar in strijd zijn, wat tot hinderlijke verwarringen aanleiding geeft. Dit was voor mij aanleiding om het werk in zijn verschillende uitgaven nader te onderzoeken.

Deze tegenstrijdige opgaven nu zijn een gevolg niet alleen van het feit dat het werk gedurende een betrekkelijk lang tijdsverloop gedrukt werd, maar ook, en in de ergste mate, van de omstandigheid, dat exemplaren van wat klaarblijkelijk dezelfde editie is, niet overeenstemmen in inhoud noch rangschikking; waarbij dan nog fouten komen, die blijkbaar bij de correcties over het hoofd zijn gezien.

De edities van het werk zijn de volgende:

- (1) 1803 — 7 — 24. 2 vol. folio.
- 2 1828 — 37. 3 vol. folio.
- (3) 1832. 2 vol. imp. 8° („Editio minor”).
- (4) 1838 [—42]. 3 vol. folio.
- (5) 1842. 2 vol., tekst imp. 8°, platen folio.

PRITZEL Thes. Lit. Bot. noemt slechts de eerste drie uitgaven, evenzoo JACKSON Guide Lit. Bot.

Elke uitgave van het werk is met vele onregelmatigheden samengesteld, naar het schijnt uit materiaal, dat de uitgevers beschikbaar hadden.

Er zijn drie edities, waarin zoowel de tekst als de platen in groot folio gedrukt zijn (formaat 64 × 48 c.M.); elk van deze edities bevat vol. I en vol. II; maar slechts in de eerste editie zijn

¹⁾ Zie pag. 29.

de pagina's van de 2 deelen afzonderlijk genummerd. Er zijn twee edities met den tekst in 8° (het formaat is 17×27 c.M.)¹⁾, doorlopend gepagineerd in de twee deelen.

In de meeste gevallen is het verkeerd het werk te citeeren door middel van het nummer van de uitgave; veel beter is het, steeds het *jaar* van de uitgave er bij te noemen.

Gewoonlijk wordt het zoo opgevat, dat de twee deelen van editie 1803/7/24 de geheele eerste editie uitmaken en dat deel III, dat in 1837 verscheen, bij de 2e editie behoort.

In de Bradley Bibliography II wordt echter de eerste uitgave aldus vermeld: 3 vol. por. 96 pl. f°. London 1803—37, welk exemplaar in de bibliotheek van het Arnold Arboretum aanwezig is, maar blijkt te zijn samengesteld uit een vol. I met 47 platen, vol. II met 22 platen, vol. III met 27 platen. B. Quarritch Gen. Catalogue London 1887, p. 180, vermeldt onder n°. 1243 een dergelijke uitgave (hetzelfde exemplaar?) en voegt er bij: „to this copy have been added such new plates and letterpress as appeared in vol. I and II of Weddell's edition" (d. i. uitgave 1828), „thereby combining the beauty of the colouring of the old edition, with much new matter".

Zonder twijfel was deel III bedoeld als een deel, dat zoowel de eerste als de tweede uitgave completeerde.

UITGAVE 1803—7—24. Vol. I.

A description of the genus *Pinus*, illustrated with figures, directions relative to the cultivation and remarks on the uses of the several species by AYLMER BOURKE LAMBERT. London. Printed for J. White by T. Bensley. 1803.

Van het eerste deel bestaan exemplaren met of zonder Appendix. Deze appendix is vermoedelijk in 1807 gedrukt: de laatste twee pagina's dragen het watermerk 1806 en in Ann. of Botany Vol. II 1806 p. 595 wordt mededeeling gedaan dat LAMBERT op het punt is een appendix uit te geven.

Teyler's Stichting te Haarlem bezit een exemplaar zonder, Kew met Appendix. Het eerste heeft 63 pag. met 38 platen (ongekl.), benevens op p. 65—82 eene verhandeling: Some account of the medicinal and other uses of various substances prepared from Trees of the genus *Pinus*, door W. G. MATON en op p. 83—86:

¹⁾ Dict. of Nat. Biogr. en Bradley Bibliogr. spreken van 4°. In het laatst genoemde werk wordt het formaat niet bepaald naar het aantal bladzijden in een vel, maar naar de limiet van de lange zijde; deze is bij kwarto 25, bij octavo 30 c.M.

Copy of a letter from Mr. THOMAS DAVIS of Hommingsham, Wilts, relative to the Timber yielded by various species of Pines; Extract from the Rev. WILLIAM COXE's Travels in Poland, Russia, Sweden, and Denmark on the subject of Christiana Deal; Copy of a letter from THOMAS MARSHAM, Esq. to the author on the subject of Insects destructive to Pines.

Dat van Kew heeft 98 pag. met 44 platen (ongekl.) en 2 portretten, waarbij pag. 65—86 als voren. Omtrent inhoud van den Appendix zie pag. 23. Vermoedelijk was hieronder ook een plaat van *P. Cedrus*, die in 1803 was beschreven zonder afbeelding, waarop bij een bespreking van het werk in *Ann. of Bot.* Vol. I 1805 gewezen was.

PRITZEL *Thes. Lit. Bot. Ed. I* geeft opgaaf naar eenzelfde exemplaar als Kew bezit, doch op 4 na zijn de platen van dit exemplaar gekleurd. Vol. I van 1803 uit de bibliotheek van het Arnold Arboretum wijkt van het exemplaar in Kew in zooverre af, dat er van *P. longifolia*, *P. lanceolata* en *P. Dammara* een extra-plaat aanwezig is, die ongekleurd is.

Het exemplaar in het Britsch Museum is gelijk aan dat van Kew, maar heeft gekleurde platen.

In eenige exemplaren van het eerste deel zijn n.l. de platen uit de hand gekleurd.¹⁾ Vijfentwintig exemplaren hiervan zijn voor 40 guineas per stuk in den handel gebracht. In het Britsch Museum is een exemplaar hiervan aanwezig. De prijs van een ongekleurd exemplaar was 10 guineas.

UITGAVE 1803—7—24. Vol. II.

In 1824 verscheen het 2e deel onder den titel:

A description of the genus *Pinus*, illustrated with figures, directions relative to the cultivation and remarks on the uses of the several species, also description of many other new species of the family of Conifers by AYLMER BOURKE LAMBERT, to which is added an appendix containing an account of the Lambertian Herbarium by Mr. Don. Vol. II. London. John Gale and R. Jennings, 1824.

Zooals in het voorwoord gezegd wordt, is dit een aanvulling voor het in 1803 verschenen 1e deel, welke reeds in het voor-

¹⁾ Op verschillende plaatsen vond ik vermeld, dat deze platen door FR. A. BAUER, een van de teekenaars van LAMBERT, gekleurd zijn. Volgens de oudste aantekening echter (*Ann. of Bot.* 1805 p. 153) moet dit door W. HOOKER, een van de leerlingen van BAUER geschied zijn. Deze HOOKER vervaardigde ook de prachtige platen in SALISBURY's „*Paradisus Londinensis*”.

woord tot deel I in uitzicht was gesteld „with an illustration of the remaining genera in the natural order of Coniferae. Several drawings are already finished for that purpose of the species of *Dacrydium*, and the *Dombeya* of Lamarck, which are intended to be given to the public as soon as possible.”

Het bevat beschrijvingen, niet alleen van andere Coniferengeslachten dan *Pinus*, maar ook van *Quercus grandifolia*, *Maclura aurantiaca*, *Ilex paraguensis* en andere *Ilices*. Slechts weinig afbeeldingen worden gegeven. Bij *Pinus Laricio* wordt gezegd, dat in dl. I voor *P. maritima* een plaat van *P. Laricio* is gegeven (n.l. pl. 9). Een plaat van *P. maritima* (pl. 10) komt in dit tweede deel nogmaals voor, maar nu met de teekening van een kegel aangevuld.

Op p. 25 bij *Taxodium sempervirens* heet het: „I have been enabled to give the accompanying figure of this interesting tree from a specimen obligingly communicated to me by my friend Mr. MENZIES, etc. . . .”, maar eigenaardig is, dat in alle exemplaren plaat 7 ontbreekt. Volgens de verklaring in den tekst stelt deze voor: in fig. 1 *Taxodium semp.*, in fig. 2 *Dacrydium taxifolium*. In het voorwoord wordt hiervan echter de volgende verklaring gegeven: „for want of sufficient materials I have not been able to complete the drawing of the *Dacrydium taxifolium*, the figure of which is therefore necessarily omitted”.

Een verhandeling „On the native country of the Potatoe” (2 pag.), „Extract from a letter to the late J. STACKHOUSE by Mr. HAWKINS (1 pag.) en de „Appendix by Mr. DON” (welke DON ook de beschrijvingen in het geheele deel geeft), maken het tot een deel van 54 pagina's met 12 platen. Bijna alle exemplaren, van welke ik het kon nagaan, hebben een ongenummerde plaat van *P. deodara* tusschen pl. 3 en 4 ingevoegd.

Als een staaltje van de bovengenoemde drukfouten of onregelmatigheden, het volgende. In vol. I (1803) uit Teyler's Stichting staat in de „Synopsis of the specimens” reeds de eerste plaat foutief als: Tab. 2; p. 56 m. z.: 58, p. 58 m. z.: 59. Bij de samenstelling van vol. II is de pagineering als volgt: pp. 1—36, 27*—34*, 27—40, 40*, 41—45, terwijl *Maclura* behandeld wordt vóór *Ilex*, zoodat we eerst plaat 12 vinden en aan het eind pl. 11, wat bij alle exemplaren voorkomt, van welke ik dit kon nagaan.

Een afwijkend exemplaar van vol. II is dat, hetwelk deel uit maakt van de bovengenoemde eerste editie in de Bradley Bibliography. Het heeft titelpagina en voorwoord voor de 2e editie (1828), maar schijnt te zijn een eerste editie, waar sommige be-

schrijvingen en platen, die in de ed. van 1828 thuis hooren, tuschen gevoegd zijn. Het heeft ook reeds de beschrijvingen van *Nepenthes Rafflesiana* en *N. ampullaria*, die in de ed. 1828 voorkomen, maar niet de platen. Een gevolg van deze afwijking is o. a. dat SARGENT in „*Silva of North America*” bij *P. spectabilis* opgeeft: Lamb. *Pinus* 2e ed. Dl. II p. 3 tab. 2, terwijl, volgens de werkelijk 2e editie (1828) deze opgaaf zou moeten luiden: Dl. I, p. 54, tab. 34. ¹⁾

UITGAVE 1828 (Vol. I en II).

A description of the genus *Pinus*, illustrated with figures, directions relative to the cultivation and remarks on the uses of the several species, also description of many other new species of the family of *Coniferae* by AYLMER BOURKE LAMBERT. To which is added an Appendix containing descriptions and figures of some other remarkable plants, and an account of the Lambertian Herbarium by Mr. David DON. Second edition. In two volumes. London. Weddell 1828.

Deze 2e editie bestaat uit de 2 deelen van de eerste uitgave (1803—24), herzien door D. DON en met eenige beschrijvingen uitgebreid. De titel is ongeveer gelijk aan die van deel 2 der eerste editie. Beide deelen zijn tezamen doorlopend gepagineerd en de platen doorlopend genummerd of er wordt, indien zij geen nummer dragen, naar verwezen met een nummer in den tekst. Tegenover het titelblad prijkt een portret van LAMBERT, wat zich in de volgende edities herhaalt.

In PRITZEL *Thes. Lit. Bot. Ed. I* is een dergelijk exemplaar genoemd, met opsomming der platen. Deel I heeft pl. 1—38, dl. II pl. 39—51, de appendix pl. I—VIII, welke op de laatste twee na, alle gekleurd zijn.

Alle platen van vol. I komen in de eerste editie ook voor, maar sommige staan in vol. II (1824) van de eerste editie. Er is dus een andere rangschikking van de hoofdstukken. Eén nieuwe plaat is er in het eerste deel, n.l. van *P. Lambertiana*, die geen nummer draagt en geplaatst is vóór de eerste plaat. LAMBERT zegt hiervan in het voorwoord, dat hij, toen het werk bijna ter perse was, bericht kreeg van de ontdekking van een *Pinus*, die DOUGLAS naar hem *P. Lambertiana* noemde, en voegt er bij: „I shall shortly give a plate of it”. Een beschrijving is er dus niet.

¹⁾ S. geeft een tweede citaat n.l. ed. 2 I 77 t. 44 (1828), wat weder onjuist is, daar hier moest staan: ed. 3 II 77 t. 44 (1832).

In dl. I stelt de 6e plaat *P. maritima* voor en deze is genummerd X; de 26e, *P. excelsa*, is genummerd 3 en de 34e, *P. spectabilis*, is genummerd 2. In dl. II komen 5 platen voor zonder nummer; een plaat van *Araucaria brasiliiana* (de 48e) draagt het no. 5, *Taxodium sempervirens* (de 52e) het no. 4. Al deze nummers (behalve no. 4) zijn dezelfde als de overeenkomstige platen droegen in vol. II van 1824, waaruit m. i. blijkt hoe een exemplaar soms samengesteld is uit beschikbaar platenmateriaal, maar waaruit tevens duidelijk kan worden, dat hierdoor verwarring in citaten kan ontstaan.

DON vergat in het eerste deel de correctie aan te brengen omtrent den kegel van *Pinus pungens* (zie pag. 20, noot 2). Terecht maakt CARRIÈRE in zijn „*Traité des Conifères*”, p. 344, de opmerking, dat van de 2 platen, die *P. Taeda* moeten voorstellen, alleen pl. 18 juist is en plaat 17 een tak van *P. Taeda*, maar een kegel van *P. pungens* geeft.

Wie een plantenafbeelding zoekt, neemt in de eerste plaats PRITZEL *Icon. Bot. Index* ter hand; en in het geval van *Pinus*-soorten en de andere planten, door LAMBERT beschreven, vindt hij deze alle, en wel naar een exemplaar van de 2e editie. De plaat van *P. Lambertiana*, die geen nummer draagt, heet daar 1*; in dl. II noemt PRITZEL de zoo juist vermelde *Taxodium sempervirens*, die een 4 als nummer draagt¹⁾, n°. 48, naar de verwijzing in den tekst of omdat de voorafgaande plaat het n°. 47 draagt; maar de op *Tax. semp.* volgende plaat van *Tax. distichum* noemt hij 53, omdat deze plaat zelf geen nummer heeft, doch in volgorde de 53e is; de plaat van *Thuja pendula*, die ook ongenummerd is en in volgorde de 56e, noemt hij evenwel 0. Beter ware 56 of 50a, daar hij volgt op een plaat genummerd 50. Sommige auteurs maakten er op eigen gelegenheid 50a van, maar anderen, die de ongenummerde plaat tusschen de platen 50 en 51 zagen, noemden deze 52 (b.v. ELWES & HENRY).

Het exemplaar in de bibliotheek van het Arnold Arboretum heeft denzelfden tekst; maar in plaats van 66 telt het 73 platen.

PRITZEL *Thes. Lit. Bot.* vermeldt nog, dat de beschrijvingen in het 2e en het (later te noemen) 3e deel van DON zijn, onder wiens leiding de platen gekleurd zijn in navolging van de origineele en dat zij geheel den indruk maken van origineele teekeningen. Verder, dat ten gerieve van den kooper de deelen in dun karton

¹⁾ Het schijnt dat de teekenaar hier een foutief nummer plaatste, hetgeen weggeradeerd is. Bij het exemplaar uit de Preussische Staatsbibliotheek komt hetzelfde voor; ook hier is de 4 blijven staan, waarachter nog sporen van een 5 of 6 zijn waar te nemen.

gevat waren en zóó ingenaaid, dat ze, zonder opnieuw genaaid te worden, konden gebonden worden.

Ook in de tweede editie komen allerlei drukfouten en onjuistheden voor. In deel I is pag. 51 foutief genummerd: 52; het onderschrift bij de platen van *Araucaria* luidt: *Arancuria*; beide platen dragen het n°. 47; in den tekst wordt de 2e plaat 47bis genoemd, terwijl deze in de inhoudsopgave is genummerd 48*; onder de plaat van *Thuja dolabrata* staat: *Th. dolabrata*, onder die van *Ilex Martiniana*: *Ilex paraguensis*. Een deel der platen is met romeinsche, een ander deel met arabische cijfers genummerd.

UITGAVE 1832 („Editio minor”).

In 1832 verscheen „in conformity with the spirit of the times” (Loudon Arb. et Frut. I p. 188) een uitgave in octavo, gewoonlijk genoemd „Editio minor”, met den volgende titel:

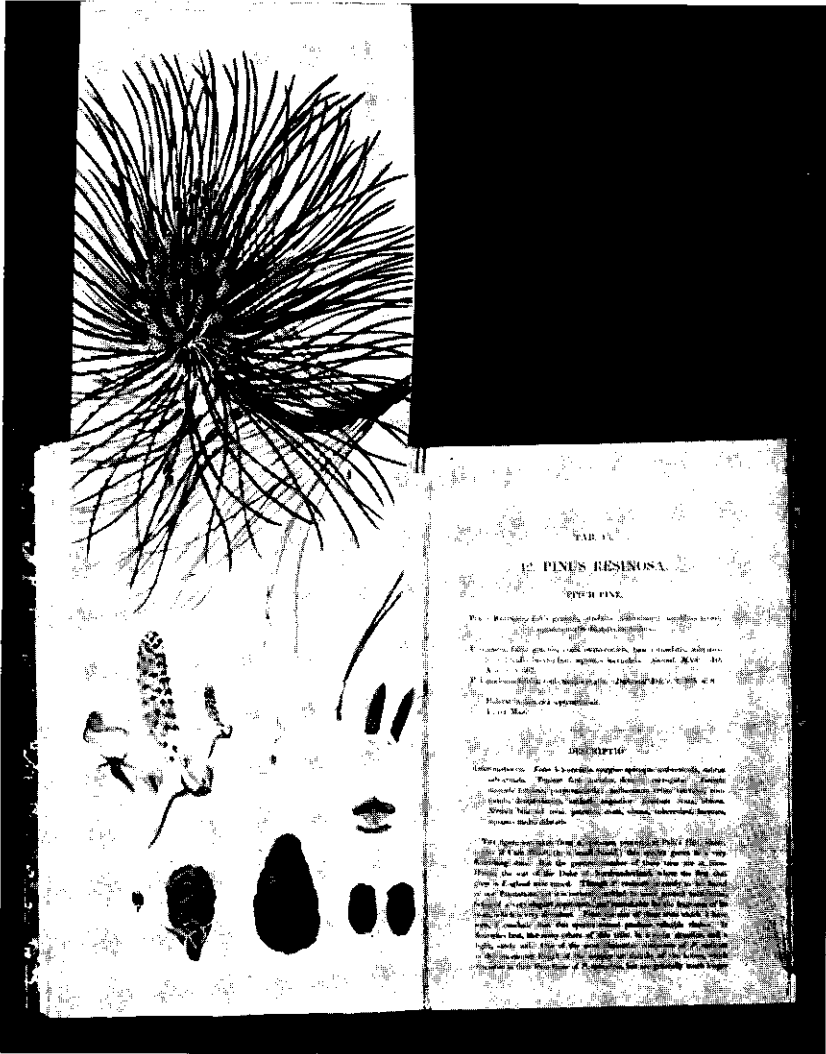
A description of the Genus *Pinus*, with directions relative to the cultivation, and remarks on the uses of the several species; also descriptions of many other new species of the family of *Coniferae*. Illustrated with figures. By AYLMEER BOURKE LAMBERT. London. Weddell 1832, Ibotson & Palmer, printers.

Deze uitgave bestaat uit twee deelen, de pagina's doorlopend genummerd.

De platen zijn, op een enkele uitzondering na, gekleurd, dragen geen nummer, meestal wel den naam, en er wordt naar verwezen door een nummer in den tekst. In het aantal der platen is bij verschillende exemplaren een belangrijke variatie waar te nemen. Sommige hebben, en dit is 't meest voorkomende, 72 platen, andere 73, 75, 76, 81, 82, 103, 107, 111. Natuurlijk is op dergelijke opgaven niet steeds te vertrouwen; soms wordt naar het nummer der laatste plaat gezien en daaruit naar het aantal geconcludeerd. Zoo heeft het exemplaar in Kew volgens hun bibliotheekcatalogus 82 platen. Na plaat 69 komt echter in eens pl. 79, dan 80 en ten slotte een plaat zonder nummer, hetgeen (met een extra plaat 65a) 73 uitmaakt.

PRITZEL Thes. Lit. Bot. noemt 81 platen¹⁾, vermoedelijk dus naar een exemplaar zooals in Kew aanwezig is, terwijl de Bradley

¹⁾ PRITZEL zegt, dat in *Bibl. reg. Berolinensis* „duo adsunt volumina ed. minoris”. Zoowel bij de Pruis. Staatsbibliotheek als bij de Univers. *Bibl.* van Berlijn deed ik navraag naar dit exemplaar; van beide kreeg ik bericht, dat er geen exemplaar van 1832 aanwezig is, terwijl ook het „Auskunftsbureau f. d. *Bibl.*” mij niet kon inlichten waar dit exemplaar, door PRITZEL gezien, gebleven is.

Een folio-plaat afgesneden tot het formaat van de „editio minor”.

Bibliography II de editie als volgt opgeeft: 2 vol. VIII + 183 + (5) pp. por. 80 (72) pl. Q. London 1832.

Sommige platen zijn een herdruk van gedeelten van platen uit het folio-werk, andere afgesneden van de oorspronkelijke en gevouwen op het nieuwe formaat.

In deze uitgave worden ten eerste behandeld de coniferen uit de vorige editie, hier en daar eenigszins uitvoeriger, en vervolgens een aantal soorten (de meeste met afbeelding), die nog niet in de 1e noch in de 2e editie behandeld waren, ook *P. pungens* LAMB., welke LAMBERT in 1806 beschreef in *Ann. of Bot.* II 198, ter verbetering van een foutief onderschrift van pl. 16 in de 1e editie, en die noch in vol. II van 1824, noch in vol. I of II van 1828 vermeld was. Deze nieuwe soorten zijn niet als een vervolg van het vorige deel I of II aan het eind van het werk geplaatst, maar systematisch tusschen de vroeger behandelde ingevoegd. *Quercus*, *Maclura*, *Ilex* en *Nepenthes* worden, in overeenstemming met den gewijzigden titel, nu niet meer genoemd.

De „verklaring” van de platen is in vele gevallen uit vorige edities overgenomen en er is niet aan gedacht, dat soms gedeelten van platen weggevallen zijn.

Tusschen de laatste pagina van vel K (p. 144) en de eerste pagina van vel L (p. 145), treft men een ongenummerd vel aan, wat er blijkbaar oorspronkelijk niet bij behoort. In het eene exemplaar is de volgorde der pagina's van dit vel anders dan in het andere. Het aantal van deze ongenummerde pagina's bedraagt in het exemplaar van Kew en van de Staatsbibliotheek te Stuttgart 16; in het exemplaar van de bibliotheek van het Arnold Arboretum is dit 18. (Voor den inhoud, zie pag. 25 en 26).

Het boek sluit met 4 ongenummerde pagina's, die een overzichtstabel geven van de soorten, systematisch gerangschikt. De soorten van het ongenummerde vel worden hier niet genoemd.

De prijs van deze editie was 12 £ 12/ (Loudon l. c. en Pritzel *Thes.*), later teruggebracht op 8 £ 8/. Tegenwoordig brengt deze uitgave op veilingen van 7 £ 15/ tot 13 £ op. (Book auction records 1919—1926).

DEEL III.

Hoewel in *Proc. Linn. Soc.* Vol. I 1842 p. 138, als jaar van verschijnen van het derde deel wordt opgegeven 1834, komt het mij waarschijnlijk voor, dat dit een drukfout is voor 1837. ¹⁾

¹⁾ In de bibliotheek van de Linn. Soc., waar men alle uitgaven van het werk van LAMBERT zou verwachten, is slechts één uitgave aanwezig, en, naar de bibliothecaris mij meedeelde, niet compleet.

Zowel „The Bibliographer's Manual of English Literature" Part V. Vol. III 1860 als „Dict. of Nat. Biogr." vol. XI, spreken van 1837, terwijl de eerste het aantal der platen opgeeft als 18, de tweede als 17.

LOUDON zegt (Arb. et Frut. IV p. 2150), dat hem dit derde deel „though only 3 or 4 copies have yet, August 1837, been published" welwillend ter leen verstrekt is door den Duke of Bedford; en nu blijkt uit de nummering der door LOUDON (en ook door ENDLICHER „Synopsis Conif.") geciteerde platen dat dit deel geheel anders samengesteld is wat rangschikking en aantal der platen betreft dan het derde deel, dat door andere auteurs aangehaald wordt en gewoonlijk als de eenige editie van deel III wordt beschouwd. De volgorde der platen²⁾, uit de citaten van ENDLICHER en LOUDON gereconstrueerd, is aan het eind bij de inhoudsopgave der verschillende edities opgenomen (zie pag. 27). Waarschijnlijk is de oplage zeer klein geweest in verband met den herdruk van het geheele werk in 1838, waarbij een geheel omgewerkt en uitgebreider derde deel werd gegeven.

Zeventien van de soorten, die in het 3e deel van dezen herdruk voorkomen, waren reeds in de „editio minor" vermeld, waarvan 3 zonder afbeelding. LOUDON gebruikte die „editio minor"; en het lijkt mij dus waarschijnlijk dat, hetgeen aan LOUDON ter inzage werd gegeven, een gedeelte was, bedoeld als aanvulling voor hen die ook deze uitgave bezaten, terwijl in 1838 ook rekening werd gehouden met hen die de folio-uitgave van 1803/24 of 1828 hadden en een derde deel werd samengesteld, bevattende zoowel déze aanvulling als de 17 soorten, die in 1832 gepubliceerd waren, de 3 bovenbedoelde thans óók voorzien van een afbeelding.

Zooals hierboven werd opgemerkt (pag. 13) worden in de editie van 1832 op ongenummerde pagina's Pinussoorten beschreven, in het eene exemplaar meer, in het andere minder, welke appendices m. i. als „voorloopers" van een derde deel zijn op te vatten. In de ed. 1842 omvat die appendix zelfs 14 soorten, alle met afbeelding.

Evenals de pagina's zijn de platen in deel III ongenummerd, sommige evenwel voorzien van eenen naam. De meeste auteurs hebben echter, LAMBERT's werk citeerend, doorgenummerd, daarbij aansluitend aan een deel II van 1828 of van 1832. PRITZEL

²⁾ Plaat 93 vond ik nergens vermeld en het mocht mij niet gelukken een eerste druk van deel III ter inzage te krijgen. De catalogus van de verkooping van LAMBERT's Bibliotheek (PRITZEL Thes. I N°. 5511), door PRITZEL in Duitschland gezien, was in geen enkele Deutsche bibliotheek aanwezig; uit het verslag der verkooping in Gard. Chron. 23 April 1842 blijkt wel, dat er 2 exemplaren van het werk verkocht werden in 3 dln. folio, maar niet welke edities.

Icon. Bot. Ind. begint weer met I, heeft evenwel de 8e en de 9e plaat (*P. Coulteri* en *P. serotina*) beide 8 genummerd en daardoor alle volgende nummers onjuist opgegeven; SARGENT in „*Sylva of N. America*” geeft geen nummers.

UITGAVE 1838 (—42).

In 1838 werd de tweede editie herdrukt met een herziene tekst en daarna werd het geheele werk opnieuw uitgegeven onder den titel:

LAMBERT's description of the genus *Pinus*, illustrated with figures, directions relative to the cultivation and remarks on the several species of the family of Coniferae. Enlarged by Mr. Don. London. Weddell and Bohn. 1838.

Dit is dus de 4e editie; maar vaak wordt deze aangehaald als de tweede. Een onderscheid is, dat dl. I slechts gaat tot *P. taxifolia* (pl. 36) (bij de 2e editie tot *P. Larix* (pl. 38) en dat dl. II aanvangt met *P. lanceolata* (pl. 37) (in de 2e editie pl. 39). Deel III is thans uitgebreid en bevat 29—31 platen. Ook hierin komen bij verschillende exemplaren kleine mutaties in de volgorde voor.

In GORDON „*The Pinetum*” van 1880 wordt een lijst ¹⁾ gegeven van alle gekleurde platen van het geslacht *Pinus*, die bij LAMBERT, LAWSON en FORBES voorkomen. Hier wordt het werk van LAMBERT aldus aangehaald: „LAMBERT. Genus *Pinus*; edited by Prof. DON. 3 vols. atlas folio; *second* and most complete edition 1837, with 101 coloured plates and two very large uncoloured ones. These plates being only numbred up to 51, the subsequent ones are numbred in the order of the letterpress”. Hij voegt er bij dat dit werk te vinden is in het Britsch Museum.

Bij het exemplaar in het Britsch Museum nu, blijken de 3 titelpagina's het watermerk 1838 te dragen, sommige pagina's van den tekst: 1825, eenige platen 1827 of 1838, maar de meerderheid het jaartal 1842. (Dit exemplaar was het eigendom van H. G. BOHN en kostte oorspronkelijk 78 £ 15/ , welke prijs later door hem werd teruggebracht op 40 guineas, maar in 1860 schrijft BOHN: „the book is now scarce”).

QUARRITCH, de groote Londensche boekverkooper, schrijft in zijn Gen. Catalogue van 1887 op pag. 180: „Mr. HENRY G. BOHN's own reserved copy, completed by him to the unusual number of

¹⁾ Deze lijst is samengesteld door den uitgever H. G. BOHN, die een prachtige Coniferencollectie bezat. Hij maakte deze lijst dus vermoedelijk naar zijn eigen exemplaar van het werk.

103 plates, with water-colour drawings made expressly by the artist employed by Mr. LAMBERT. These drawings are facsimiles of those intended for publication, but were never engraved. Plates of the trees, which first appeared in the royal 8° edition, are added to this copy. The plates of the sec. edition were revised, and the fructification added by Mr. LAMBERT. Mr. BOHN says: „You may rely upon it, my copy is the best which has ever come to market, and but for want of room, I should never have parted with it”.

De nummering van de platen in het exemplaar is van 1—103; pl. 52—66 en 69 zijn er niet, maar er zijn zooveel extra-platen tusschen pl. 1 en 51 ingevoegd, dat tezamen met het derde deel het getal 103 bereikt wordt. De nummers 67—103 zijn in potlood en komen niet overeen met de nummers in den tekst.

UITGAVE 1842.

Wie in de „editio minor” de reproducties van gedeelten der platen van de folio-uitgave heeft gezien, gedeelten van takken met halve naalden, sommige platen in de lengte dubbelgevouwen en afgesneden tot het nieuwe formaat en die vergelijkt met de prachtige oorspronkelijke afbeeldingen, kan zich indenken, dat de uitgever JAMES BOHN het plan opvatte om bij den tekst van de uitgave 1832 nogmaals de oorspronkelijke platen in een afzonderlijken atlas te vereenigen.

De Bradley Bibliography noemt deze uitgave en geeft op: Tekst XIV + 183 pp. 4°. London 1842, Atlas por. 88 pl. f°. London 1842, terwijl H. G. BOHN in Bibl. Manual het aantal der platen opgeeft als 93. De opgave van de Bradley Bibl. is waarschijnlijk overgenomen uit den catalogus van de bibliotheek van het Arnold Arboretum; maar toch is de opgave van BOHN de juiste en, zooals ik bij navraag van de bibliothecaresse van het Arnold Arboretum mocht vernemen, is hun opgaaf 88 foutief en moet zijn 99. De laatste afwijking is evenwel een gevolg van het feit, dat naast de platen origineele teekeningen voorkomen, verder een plaat van *P. Lemoniana* (pl. 20 uit Hort. Trans. Vol. I ser. 2) en een plaat van *Salix babylonica*; zoodat het getal 93 als het juiste kan aangenomen worden en de overige platen er later bijgevoegd zijn.

De „Synoptical table” werd door JAMES BOHN aan het begin na het voorwoord geplaatst. De inhoud van de eerste 4 pagina's hiervan is dezelfde als in de ed. 1832, ofschoon het aantal platen van verschillende soorten grooter is; terwijl BOHN op pag. XIII en XIV de soorten opgeeft, die op de ongenummerde bladzijden voorkomen, door hem „appendix” genoemd, zonder verwijzing naar

pagina's. Het aantal ongenummerde pagina's tusschen pp. 144 en 145 bedraagt hier 30.

De tekst is overigens een herdruk van de uitgave 1832. In de inhoudsopgave (p. 28) is derhalve alleen melding gemaakt van de volgorde der onderwerpen op de ongenummerde bladzijden.

Het komt er dus nu op aan na te kunnen gaan, welke uitgave een schrijver, die LAMBERT citeert, op het oog heeft, aannemende dat hij het werk zelf werkelijk onder het oog heeft gehad. Dit laatste is b.v. naar mijn meening niet het geval bij HENKEL u. HOCHSTETTER: „Synopsis der Nadelhölzer“, 1865, daar hun citaten bijna zonder uitzondering dezelfde zijn met dezelfde onjuistheden als we bij ENDLICHER: „Synopsis Coniferarum“ 1847 aantreffen. Beiden spreken van 1e en 2e editie van LAMBERT's werk, terwijl ze met de laatste de editio minor bedoelen. H. en H. springen in hun citaten enkele malen naar de werkelijk 2e ed. (van 1828) over.

De aanhalingen van LAMBERT's werk in LAWSON „Pinetum Britannicum“ 1866 zijn voor 50 % foutief; er blijkt m. i. duidelijk uit, dat LAWSON het werk niet heeft gezien; en er zijn omstandigheden die wijzen op een raadplegen van CARRIÈRE's „Traité général des Conifères“.

PARLATORE in DECANDOLLE „Prodromus“ XVI² (1868), citeert de 2e en 3e ed. van LAMBERT's werk, naar opgaven bij resp. CARRIÈRE en ENDLICHER; ofschoon ENDLICHER de 3e aanhaalde als 2e editie.

KOCH zegt in zijn „Dendrologie“ II² 1873 p. 255: „Die 1. Auflage des L.'schen Coniferenwerkes steht mir nicht zu Gebote, wohl aber die zweite, in der, wie es scheint, nur eine kolorirte Copie der in der 1. Auflage gegebenen schwarzen Abbildung der *P. taxifolia*“ . . . „sich vorfindet“. De vraag rijst waarom hij dan toch bij *P. taxifolia* opgeeft 1e. Ed. no. 27 t. 33, en ook bij andere Pinus-soorten de eerste editie aanhaalt.

Bij *P. Webbiana* geeft KOCH 2e ed. I 77 t. 44 1828; maar dit is de editio minor van 1832. Eerst hier is op pag. 77 de soortnaam gewijzigd.

Bij de verdere behandeling der Coniferen citeert KOCH nu eens deze, dan die editie en voegt aan de opgave bij *P. sinensis* Lamb. 2e Ed. III tab. 2 toe: „aber nicht wie angegeben wird, tab. 29“, ter rectificatie van een vermeende fout bij PARLATORE in DECAN-

DOLLE „Prodromus”. PARLATORE zegt hier echter duidelijk *ed. 3* p. 47 t. 29.

Iets dergelijks is het geval bij BEISSNER: „Nadelholzkunde” 2. Aufl. 1909. BEISSNER citeert LAMBERT niet vaak, maar als hij het doet zijn 25 % der citaten foutief; daarbij haalt hij afbeeldingen aan uit verschillende edities, waarvan hij de jaren van uitgifte met elkaar verward. Bij *P. nigra* maakt hij de opmerking, dat zich in LAMBERT's *Genus Pinus I. 1803* de beste beschrijvingen en afbeeldingen bevinden, wat er op zou wijzen, dat hij het werk gezien heeft; maar hij citeert geen afbeelding van *P. nigra* uit LAMBERT's werk. Trouwens wordt in de inleiding, bij de opgave van geraadpleegde werken, LAMBERT's monografie ook niet genoemd.

VEITCH, die in zijn „Manual of Conifers”, *sec. ed. 1900*, achteraan in een literatuurlijst opgeeft dat vol. I is van 1803, vol. II van 1824, de 2e ed. van 1828—1837 en de derde van 1832, heeft vermoedelijk alleen dl. I van 1803 ter beschikking gehad. Zijn citaten uit dat deel zijn alle juist, de andere, naar het mij voorkomt, grotendeels van ENDLICHER overgenomen en ongeveer voor de helft foutief. Daar V. achter wat ENDLICHER 2e ed. noemt (maar de 3e is), het jaartal 1828 plaatst, terwijl ENDLICHER geen jaartal gaf, maakt hij de verwarring nog grooter.¹⁾

ELWES & HENRY, in „The Trees of Great Britain & Ireland”, noemen bij hun behandeling der Coniferen LAMBERT's werk slechts enkele malen, nu eens gebruik makende van de ed. 1803/1824, dan van die van 1832 (de laatste noemen ook zij 2e editie). Het maakt den indruk dat zij deze edities gezien hebben; maar hun citaten zijn onvolledig en er komen onjuistheden in voor.

Alleen LOUDON in „Arboretum et Fruticetum Britannicum” IV 1838, ENDLICHER in „Synopsis Coniferarum” 1847 en CARRIÈRE in „Traité général des Conifères” 1855, zijn in hunne citaten, op enkele drukfouten na, betrouwbaar.

LOUDON geeft alleen de editio minor; ook hij noemt deze: 2e editie.

ENDLICHER is het volledigst in zijn opgaven, daar hij steeds 2 citaten geeft n.l. uit dl. 1 en 2 van de 1e uitgave (1803/24) en

¹⁾ Het is eigenaardig dat reeds in LAMBERT's tijd de ed. minor: 2e editie werd genoemd. In een vragenrubriek van de Gard. Chron. van 1841 p. 328 wordt iemand op de vraag, wat eigenlijk *Thuja filiformis* is, geantwoord, dat dit dezelfde plant is als *Th. pendula* van LAMBERT's *Pinus* Vol. 2 pl. 67 „of the second edition”. Hier moet weer de derde editie bedoeld zijn; in de andere uitgaven draagt die plaat een ander nummer.

bovendien uit de editio minor (1832). Zooals boven gezegd, men denke er bij het gebruiken van de laatste aan, dat dit door ENDLICHER wel 2e ed. genoemd wordt, maar de 3e is.

Zoowel LOUDON als ENDLICHER citeeren deel III, waarbij alleen ENDLICHER aangeeft dat het de eerste editie is van dat deel. In hun nummering van de platen vangen beide deel III aan met pl. 82, alzoo aansluitend aan de laatste plaat uit de ed. minor, weliswaar een ongenummerde, maar voorafgegaan door pl. 80.

CARRIÈRE is de eenige die een volledige editie van 1828 citeert met de 2e uitgave van het derde deel. Hij nummert in dl. III, waarin de platen en bladzijden ongenummerd zijn, dóór, aansluitend bij pl. 51 van dl. II, zoodat de eerste plaat van dl. III het no. 52 krijgt en de pagina het nummer 125.

Door bij verschillende schrijvers citaten uit de onderscheidene edities van LAMBERT's werk op te sporen en deze tot een geheel te vereenigen, bovendien door onderling vergelijken van exemplaren der verschillende uitgaven met afschriften en inlichtingen, mij door verschillende bibliotheken bereidwillig verstrekt, heb ik getracht een overzicht samen te stellen waarin de inhoud van elke editie zoo volledig mogelijk is opgenomen en waarnaar men zich bij een eventueel aantreffen van een aanhaling uit LAMBERT's werk, zal kunnen orienteeren.

Vol I. 1803.

	pag.	tab.
1. <i>P. sylvestris</i>	1—4	1
2. <i>P. Pumilio</i>	5—6	2
3. <i>P. Banksiana</i>	7—8	3
4. <i>P. Pinaster</i>	9—10	4, 5
5. <i>P. Pinea</i>	11—12	6, 7, 8
6. <i>P. maritima</i>	13—14	9, 10 ¹⁾
7. <i>P. Halepensis</i>	15—16	11
8. <i>P. Massoniana</i>	17	12
9. <i>P. inops</i>	18—19	13
10. <i>P. resinosa</i>	20—21	14
11. <i>P. variabilis</i>	22	15
12. <i>P. Taeda</i>	23—24	16, 17 ²⁾
13. <i>P. rigida</i>	25—26	18, 19 ³⁾
14. <i>P. palustris</i>	27—28	20
15. <i>P. longifolia</i>	29—30	21, 21 bis
16. <i>P. Strobis</i>	31—33	22
17. <i>P. Cembra</i>	34—35	23, 24
18. <i>P. occidentalis</i>	36	—
19. <i>P. Abies</i>	37—38	25
20. <i>P. alba</i>	39—40	26
21. <i>P. nigra</i>	41—42	27
22. <i>P. rubra</i>	43—44	28
23. <i>P. orientalis</i>	45	29
24. <i>P. Picea</i>	46—47	30
25. <i>P. balsamea</i>	48—49	31
26. <i>P. canadensis</i>	50	32
27. <i>P. taxifolia</i>	51	33
28. <i>P. lanceolata</i>	52	34, 34 bis
29. <i>P. Larix</i>	53—55	35
30. <i>P. pendula</i>	56—57	36
31. <i>P. microcarpa</i>	58	37
32. <i>P. Cedrus</i>	59—60	37 bis
32*. <i>P. Dammara</i>	61—63	38, 38 bis
Some account of, etc., etc. (zie pag. 7, 8).	65—86	

Appendix.

	pag.	tab.
<i>Dombeya excelsa</i>	87—90	39, 40
<i>Dacrydium cupressinum</i>	93—94	41
<i>Cupressus lusitanica</i>	95—96	42
<i>Cupressus pendula</i>	97—98	43, 44

¹⁾ In deel II wordt tab. 9 verbeterd als behoorende bij *P. Laricio*.

²⁾ Op pag. 91 wordt tab. 16 verbeterd als behoorende bij *P. pungens*.

³⁾ Volgens de verklaring bij de platen stellen fig. 1—4 van tab. 19 kegels voor van een varieteit van *P. rigida* en is fig. 5 *P. Taeda alopecuroidea*.

	pag.	tab.
<i>P. Pallasiana</i>	1—3	1
<i>P. spectabilis</i>	3—4	2
<i>P. excelsa</i>	5—6	3
<i>P. dumosa</i>	7	—
<i>P. Deodara</i>	8	s. n.
<i>Araucaria imbricata</i>	9—11	4
„ <i>brasiliana</i>	12	5
<i>Dammara australis</i>	14—16 ¹⁾	6
<i>Juniperus squamata</i>	17	—
„ <i>uvifera</i>	17	—
<i>Cupressus torulosa</i>	18	—
„ <i>nootkatensis</i>	18	—
<i>Thuja plicata</i>	19	—
„ <i>chilensis</i>	19 ²⁾	—
<i>Podocarpus saligna</i>	20	—
„ <i>oleifolia</i>	20	—
„ <i>glomerata</i>	21	—
„ <i>neriifolia</i>	21—22	—
„ <i>macrophylla</i>	22—23	—
„ <i>pungens</i>	23	—
<i>Taxodium sempervirens</i>	24—25	7 fig. 1
<i>Dacrydium taxifolium</i>	25—26	7 fig. 2
„ <i>distichum</i>	26	—
<i>Quercus grandifolia</i>	27	—
<i>Pinus Laricio</i>	28*—29*	9
„ <i>maritima</i>	30*	10
Extract from a letter, ect. (zie pag. 9)	31*	—
<i>Maclura aurantiaca</i>	32*—34*	12
Appendix by Mr. DON	27—40, 40*	—
On the native country of the potatoe	41, 42	—
<i>Ilex Paraguensis</i>	(43—45)	11

¹⁾ Op pag. 16 komt L. terug op *P. Dammara* van deel I „which I propose to call *Dammara orientalis*”.

²⁾ In de Additiones worden na *Th. chilensis* toegevoegd: *Th. pensilis* en *Th. pendula*.

UITGAVE 1828.

Vol. I.

	pag.	tab.
<i>P. Lambertiana</i>	—	s.n.
1. <i>P. sylvestris</i>	1—4	1, 1bis
2. <i>P. Pumilio</i>	5—6	2
3. <i>P. Banksiana</i>	7—8	3
4. <i>P. Laricio</i>	9—10	4
5. <i>P. Pallasiana</i>	11—12	5
6. <i>P. maritima</i>	13	6
7. <i>P. Halepensis</i>	14—15	7
8. <i>P. Massoniana</i>	16	8
9. <i>P. Pinaster</i>	17—18	9, 10
10. <i>P. Pinea</i>	19—20	11, 12, 13
11. <i>P. inops</i>	21—22	14, 14bis
12. <i>P. resinosa</i>	23—24	15
13. <i>P. variabilis</i>	25	16
14. <i>P. Taeda</i>	26—27	17, 18
15. <i>P. rigida</i>	28—29	19, 20
16. <i>P. palustris</i>	30—31	21
17. <i>P. longifolia</i>	32—33	22
18. <i>P. occidentalis</i>	34	s.n.
19. <i>P. Cembra</i>	35—36	23, 24
20. <i>P. Strobilus</i>	37—39	25
(21). <i>P. excelsa</i>	40	26
22. <i>P. Abies</i>	41—42	27
23. <i>P. alba</i>	43—44	28
24. <i>P. nigra</i>	45—46	29
25. <i>P. rubra</i>	47—48	30
26. <i>P. orientalis</i>	49	31
27. <i>P. Picea</i>	50—51	32
28. <i>P. balsamea</i>	52—53	33
29. <i>P. spectabilis</i>	54—55	34
30. <i>P. canadensis</i>	56	35
31. <i>P. dumosa</i>	57	s.n.
32. <i>P. taxifolia</i>	58	36
33. <i>P. lanceolata</i>	59	37
34. <i>P. Larix</i>	60—62	38

Vol. II.

35. <i>P. pendula</i>	63—64	39
36. <i>P. microcarpa</i>	65	40
37. <i>P. Cedrus</i>	66—67	41
38. <i>P. Deodara</i>	68—69	42 (42a, b)
39. <i>Dammara orientalis</i>	70—72	43

	pag.	tab.
40. <i>Dammara australis</i>	73—75	44
41. <i>Araucaria imbricata</i>	76—78	45 (45a—e)
42. " <i>brasiliensis</i>	79—80	46 (46a, b)
43. " <i>excelsa</i>	81—83	47 (47bis)
Some account, etc. (zie pag. 7)	85—102	
Copy of etc., Extract from, etc, Copy of etc (zie pag. 8)	103—106	
44. <i>Taxodium sempervirens</i>	107—108	4-
" <i>distichum</i>	—	s.n.
(45). <i>Cupressus lusitanica</i>	109—110	49
46. " <i>pendula</i>	111—112	50
47. " <i>torulosa</i>	113	
48. " <i>nootkatensis</i>	113	
49. <i>Thuja plicata</i>	114	
50. " <i>chilensis</i>	114	
51. " <i>pensilis</i>	115	
52. " <i>pendula</i>	115	s.n.
53. <i>Juniperus squamata</i>	116	
54. " <i>uvifera</i>	116	
55. <i>Dacrydium cupressinum</i>	117—118	51
56. " <i>taxifolium</i>	119	
57. " <i>distichum</i>	120	
58. <i>Podocarpus saligna</i>	120	
59. " <i>oleifolia</i>	121	
60. " <i>glomerata</i>	121	
61. " <i>neriifolia</i>	122	
62. " <i>macrophylla</i>	123	
63. " <i>pungens</i>	124	

APPENDIX.

Extract from a letter to the late J. STACK- HOUSE by MR. HAWKINS	1	
<i>Thuja dolobrata</i>	2	1 App.
<i>Quercus grandifolia</i>	3	2
<i>Maclura aurantiaca</i>	4—6	3
<i>Ilex paraguensis</i>	7—8, 7*	4
" <i>Martiniana</i>	8*	5
" <i>Gogonha</i>	7**—8**	6
<i>Nepenthes Rafflesiana</i>	9	(7)
" <i>ampullaria</i>	10	(8)
On the native country of the potatoe	11, 12	
An account of the Lambertian Herbarium	13—30	

UITGAVE 1832.

Vol. I.

	pag.	tab.
1. <i>P. silvestris</i>	1— 5	1a, 1
2. <i>P. Pumilio</i>	6— 8	2
3. <i>P. Banksiana</i>	9—10	3
4. <i>P. Laricio</i>	11—12	4
5. <i>P. Pallasiana</i>	13—15	5
6. <i>P. maritima</i>	16—17	6
7. <i>P. halepensis</i>	18—19	7
8. <i>P. Massoniana</i>	20	8
9. <i>P. Pinaster</i>	21—22	9
10. <i>P. Pinea</i>	23—24	10, 11
11. <i>P. inops</i>	25—26	12a, 12.
12. <i>P. resinosa</i>	27—28	13
13. <i>P. variabilis</i>	29	14
14. <i>P. Taeda</i>	30—31	15
15. <i>P. rigida</i>	32—33	16
16. <i>P. pungens</i>	34	17
17. <i>P. serotina</i>	35	18
18. <i>P. patula</i>	36	19
19. <i>P. Teocote</i>	37	20
20. <i>P. leiophylla</i>	38	21
21. <i>P. Montezumae</i>	39	22
22. <i>P. occidentalis</i>	40	23
23. <i>P. palustris</i>	41—42	24, 25
24. <i>P. longifolia</i>	43—44	26, 27
25. <i>P. Canariensis</i>	45—46	28
26. <i>P. Sinensis</i>	47	29
27. <i>P. Cembra</i>	48—50	30, 31
28. <i>P. Strobilus</i>	51—54	32
29. <i>P. excelsa</i>	55—56	33
30. <i>P. Lambertiana</i>	57—58	34
31. <i>P. Abies</i>	59—60	35
32. <i>P. alba</i>	61—63	36
33. <i>P. nigra</i>	64—65	37
34. <i>P. rubra</i>	66—67	38
35. <i>P. orientalis</i>	68—69	39
36. <i>P. Picea</i>	70—71	40
37. <i>P. balsamea</i>	72—73	41
38. <i>P. Fraseri</i>	74—75	42
39. <i>P. religiosa</i>	76	43

	pag.	tab.
40. <i>P. Webbiana</i>	77—78	44
41. <i>P. Canadensis</i>	79	45
42. <i>P. dumosa</i>	80—81	46
43. <i>P. taxifolia</i>	82	47
44. <i>P. Larix</i>	83—85	48
45. <i>P. pendula</i>	86—87	49
46. <i>P. microcarpa</i>	88	50
47. <i>P. Cedrus</i>	89—92	51
48. <i>P. Deodara</i>	93—95	52a, 52
49. <i>Cunninghamia Sinensis</i>	96	53
50. <i>Dammara orientalis</i>	97—101	54
51. " <i>australis</i>	102—105	55
52. <i>Araucaria imbricata</i>	106—109	56, 56a, b, 57
53. " <i>Brasiliana</i>	110—111	58, 59, 60
54. " <i>excelsa</i>	112—115	61, 62
(55). <i>Taxodium distichum</i>	116—119	63
(56). " <i>sempervirens</i>	120	64
57. <i>Cupressus Lusitanica</i>	121—123	65, 65a
58. " <i>pendula</i>	124—125	66, 66a
59. " <i>torulosa</i>	126	—
60. " <i>Nootkatensis</i>	126	—
61. <i>Thuja plicata</i>	127	—
62. " <i>Chilensis</i>	128	—
63. " <i>pensilis</i>	129	—
64. " <i>pendula</i>	130	67
65. " <i>dolobrata</i>	131—132	68
66. <i>Juniperus squamata</i>	133	—
67. " <i>uvifera</i>	134	—
68. <i>Dacrydium cupressinum</i>	135—136	—
69. " <i>taxifolium</i>	137	—
70. " <i>distichum</i>	138	—
71. <i>Podocarpus saligna</i>	139	—
72. " <i>oleifolia</i>	140	—
73. " <i>glomerata</i>	141	—
74. " <i>neriifolia</i>	142	—
75. " <i>macrophylla</i>	143	—
76. " <i>pungens</i>	144	—
<i>Pinus Gerardiana</i>	—	79
" <i>Sabiniana</i>	2 pag. —	80
" <i>monticola</i>	—	—
" <i>grandis</i>	—	—
" <i>nobilis</i>	—	s. n.
" <i>Menziesii</i>	—	—
" <i>Douglasii</i>	—	—
" <i>dumosa</i>	—	—

	pag.	tab.
Notes on the Moreton Bay Pine by A. CUNNINGHAM	2 pag. —	—
Observations on the coniferous trees of New Zealand by G. BENNETT	5 pag. —	—
Botanical characters of several species of conif. trees of N. Zealand.		
1. Phyllocladus trichomanoides		
2. Podocarpus? ferruginea		
3. " ? Totara		
4. Dacrydium? plumosum		
5. " ? excelsum		
alle met diagnose	2 pag. —	—
Some account of etc.	145—176	—
Copy of a letter etc.	177—179	—
Extract from etc.	180	—
Copy of a letter, etc.	181—183	—
(zie pag. 7 en 8).		

Volumen III.

(1ste editie)	tab.	(2de editie) ¹⁾
Pinus Brutia	82	P. Brutia
" Coulteri	83	P. sinensis
" muricata	84	P. pungens
" tuberculata	85	P. tuberculata
" radiata	86	P. radiata
" monticola	87	P. muricata
" Smithiana	88	P. Sabiniana 2 pag.
" Menziesii	89	P. Coulteri
" Douglasii	90	P. serotina
" bracteata	91	P. patula
" Pindrow	92	P. Teocote
" ?	93	P. leiophylla
" grandis	94	P. Montezumae
" religiosa	95	P. Gerardiana
Araucaria Cunninghamii	96	P. canariensis 2 pag.
		P. monticola
		P. Lambertiana 2 pag. 2 pl.
		P. Smithiana 2 pag.
		P. Menziesii
		P. Douglasii 2 pag.
		P. Fraseri
		P. nobilis
		P. bracteata
		P. Pindrow 2 pag.
		P. grandis
		P. religiosa
		A. Cunninghamii 3 pag.
		Taxodium distichum . 3 pag.

¹⁾ Waar niet anders aangegeven beslaat de tekst bij iedere plaat 1 pagina en is de achterzijde blanco.

UITGAVE 1842.

(Deze uitgave is wat tekst betreft, behoudens de hieronder volgende 30 ongenummerde pagina's, gelijk aan die van 1832.)

Pinus radiata ¹⁾	
" muricata	
" Gerardiana	
" Sabiniana	2 pag.
" monticola	
" grandis	
" Menziesii.	achter blanco
" tuberculata	
" Coulteri	
" bracteata.	2 pag.
Araucaria Cunninghamii	3 pag.
Pinus Brutia	2 pag.
" Pindrow	3 pag.
Observations on the coniferous trees etc.	5 pag.
Botanical characters of etc.	2 pag.
Notes on the Moreton Bay Pine etc.	2 pag.
(zie pag. 26).	

¹⁾ Indien niet anders aangegeven beslaat de tekst bij iedere plaat 1 pagina; iedere soort is voorzien van een afbeelding.

ANDERE PUBLICATIE'S VAN LAMBERT.

An account of the *Canis Graius Hibernicus*, or Irish Wolf Dog, described in Pennant's History of Quadrupeds, 3rd edit. vol. I., p. 241 (1794). Linn. Soc. Trans. III 1797, pp. 16—17.

A description of the genus *Cinchona*, comprehending the various species of vegetables, from which the Peruvian and other barks of a similar quality are taken. Illustrated by figures of all the species hitherto discovered. To which is prefixed Prof. VAHL's Dissertation on this genus, etc. London, 1797, 4°.

Anecdotes of the late Dr. PATRICK BROWNE, author of the „Natural History of Jamaica”, Linn. Soc. Trans. IV, 1798.

A description of the Blight of Wheat, *Uredo Frumenti* (1797). Linn. Soc. Trans. IV. 1798, pp. 193—194.

Beschreibung der *Hyaenanche globosa* Römer, Archiv. Botan. II 1799—1801, pp. 398—399.

A description of *Bos frontalis*, a new species from India (1802). Linn. Soc. Trans. VII 1804, pp. 57—59.

Observations on the *Zizania aquatica* (1803). Linn. Soc. Trans. VII 1804, pp. 264—265.

A further account of *Bos frontalis*. Linn. Soc. Trans. VI. 1804, pp. 302—305.

A description of a new species of *Macropus* (*M. elegans*) from New Holland (1805). Linn. Soc. Trans. VIII 1807, pp. 318—319.

On a new species of *Pinus*. Ann. Bot. König, II 1806, pp. 198—199.

Some account of the Herbarium of Prof. PALLAS (1808—9). Linn. Soc. Trans. X. 1811, pp. 256—266.

Notes relating to Botany collected from the manuscripts of the late PETER COLLINSON, Esq. (1809). Linn. Soc. Trans. X. 1811, pp. 270—282.

Description of a new species of *Psidium* (*P. polycarpon*). Linn. Soc. Trans. XI 1815, pp. 231—232.

On the native country of the Potato, and on some American Plants. Quart. Journ. Sci. X. 1821, pp. 25—28.

An illustration of the genus *Cinchona*; comprising descriptions of all the officinal peruvian barks, including several new species: Baron DE HUMBOLDT's account of the *Cinchona* forests of S.

America, and LAMBERT's memoir on the different species of Quinquina. London 1821. 4°.

An historical Eulogium on Don HIPOLITO RUIZ LOPEZ, first botanist and chief of the expedition to Peru and Chile, etc. 1831. 8° (uit het Spaansch vertaald).

Some account of the Galls found on a species of Oak from the shores of the Dead See (1835). Linn. Soc. Trans. XVII 1837, pp. 445—448.

Note on the Mustard-plant of the Scriptures. Linn. Soc. Trans. XVII 1837, pp. 449—450.

Some account of the Apples of Sodom or the Galls found on a species of Oak from the shores of the Dead See. Edinb. New Phil. Journ. XXXII 1842, pp. 20—24.